

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA KAHEKÜMNENDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

*Ministeeriumide ühishoone ruum Kirsipuu, Tallinn
Justiitsministeeriumi virtuaalruum*

13. mai 2022. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving, riigikohtunik (*osales päevakorrapunktide 2–7 juures*)
Juhan Sarv, riigikohtunik (asendusliige)
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Indrek Parrest, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik (asendusliige)
Kristjan Siigur, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Endla Ülviste, Pärnu Maakohtu kohtunik
Merit Helm, Harju Maakohtu kohtunik (asendusliige)
Marju Agarmaa, Õiguskantsleri Kantselei, õiguskantsleri vanemnõunik
Toomas Vaher, Eesti Advokatuur, vandeadvokaat
Dilaila Nahkur-Tammiksaar, Riigiprokuratuur, juhtiv riigiprokurör

Teised osalejad:

Tiina Pappel, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Sirje Kaljumäe, Tartu Halduskohtu esimees
Kaupo Kruusvee, Tallinna Halduskohtu esimees
Liivi Loide, Tartu Maakohtu esimees
Astrid Asi, Harju Maakohtu esimees
Liina Naaber-Kivisoo, Viru Maakohtu esimees
Toomas Talviste, Pärnu Maakohtu esimees
Tiina Ereb, Tartu Ringkonnakohtu, Halduskohtu ja Maakohtu kohtudirektor
Elari Udam, Harju, Viru ja Pärnu Maakohtu, Tallinna Ringkonnakohtu ja Halduskohtu kohtudirektor
Hans Moks, Tartu Maakohtu kinnistus- ja registriosakonna, Pärnu Maakohtu maksekäsuosakonna kohtudirektor (*osales päevakorrapunktide 4–6 juures*)
Üllar Kaljumäe, Riigikohtu direktor
Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik
Kristi Kirsberg, kohtute kommunikatsiooni juht
Viljar Peep, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi kohtute talituse juhataja
Küllli Luha, Justiitsministeeriumi kohtute talituse analüütik
Marilyn Reintamm, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik
Kertu Priimägi, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik
Maris Lauri, justiitsminister (*osales päevakorrapunktide 1–2 juures*)

Juhatas: Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Protokollis: Kertu Priimägi, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik

Algus: 13.05.2022. a kell 10.32

Lõpp: 13.05.2022. a kell 14.20

Istungi päevakorras on:

1. **11.03.2022. a KHN-i 119. istungi protokoll** kinnitamine – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN kinnitab 11.03.2022. a KHN-i 119. korralise istungi protokoll.
Materjalina lisatud protokoll.

2. **Riigieelarve 2023–2026 – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Maris Lauri, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
3. **Kriisiolukorrast tulenevad kohtute seaduse muudatused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud soovitusel kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal.
4. **Ülevaade 2021. aastal kohtu tegevuse või tegevusetusega tekitatud kahju hüvitamise kohtuasjadest ja Euroopa Inimõiguste Kohtusse Eesti Vabariigi vastu esitatud individuaalkaebustest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud 2021. a ülevaade Euroopa Inimõiguste Kohtusse Eesti Vabariigi vastu esitatud individuaalkaebuste kohta ja memo.
5. **Pabertoimiku liikumine, ülevaade digitoimiku arenduste hetkeseisust – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
6. **Riigikohtu esimehe Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel** – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
7. **Muud teemad – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.

Istungi algus kell 10.32

Päevakorra muutmist ei toimu ja päevakord kiidetakse heaks.

1. **11.03.2022. a KHN-i 119. istungi protokollil kinnitamine** – Riigikohtu esimees Villu Kõve

KHN-i 119. istungi protokollile ei ole kellelgi täiendusi ning see kiidetakse heaks.

Otsus: KHN kinnitab 11.03.2022. a KHN-i 119. istungi protokollil.

2. **Riigieelarve 2023–2026 – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Maris Lauri, Viljar Peep

Saabub Ivo Pilving.

M. Lauri: Sellest aastast kehtib eelarve ja RES protsessis uus kord – arutelud toimuvad sùgijel. Praegu kogutakse ministeeriumide tasandil ideid. Rahandusministeerium vaatab suvel ettepanekud üle ning annab enne sùgijel välja majandus- ja eelarveprognoosi, misjarel algab eelarve kokku panemine. Eelarve kokkupanek on sel aastal väga keeruline, seda mõjutavad nii energia- ja julgeolekuteemad kui ka hinnatõus. Kui ei ole teada, kuidas hindade ja palkade dunaamika edasi liigub, siis on keeruline ka eelarvet prognoosida. Loodan, et eelarve koostamisel mõistetakse, et palgatasemed ei saa muude kulude suurenemise juures jääda selle aasta tasemele. Kavatsen seda kindlasti valitsuse diskussioonides meelde tuletada. Kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusega (KRAPS) otse seotud töötasudega teatavasti probleemi ei ole. Rahandusministeerium on käinud välja hea mõtte, et need palgad, mis on kaudselt KRAPS-iga seotud, oleksid ka arvestuslikud. Ma tean, et see mõte tekitab

küsimusi, aga palkade arvestuslikuks muutmine garanteerib palkade väljamaksmise. Praeguses keskkonnas võivad indekseerimata palgad jääda paraku ajale jalgu. See on üks meetod palga kaitsmiseks. Palkade arvestuslikuks muutmise juures on vajalik tekitada rahaline puhver, mis on mõeldud nende kulude katteks, mida on praegu võetud üldisest majandus- ja palgakulude „potist“. Eelarveliste vahendite jagamisel tuleb tagada, et KRAPS-iga seotud palgad on eraldi ja kaitstud. See ei puuduta üksnes kohtuid vaid ka teisi asutusi. Oluline on aru saada, et kõik tegevused, mis aitavad kaasa digiteerimisele – tehnika või tehnoloogia kasutusele võtmine – nendega on endiselt mõte edasi liikuda. Ühekordsed kulud kaalub üles pikaajaline perspektiiv. Toetatakse ka tegevusi, mis aitavad maandada riske, sh andmekvaliteedi tagamist. Lisaks on tugi erinevatel ümberkorraldustel, mis võimaldavad kokkuvõttes vältida püsikulude suurenemist või neid isegi alla tuua. Kohtute puhul on räägitud nt spetsialiseerumisest. Küsitakse ka, kas mõningaid kohtumenetlusi on võimalik lühendada või kiirendada, säilitades selle juures protsessi põhiseaduspärasus. Kõik ettepanekud ja muudatused on ka selles osas teretulnud. Eelarve osas täpseid numbreid ei oska teile hetkel öelda, ministriumis on ka osakonnad omavahel konkureerivas olukorras.

V. Kõve: Kas kohtutel on oht kärbeteks?

M. Lauri: Ilmselt mitte. Pea 20%-lise hinnatõusu juures ei oleks see mõeldav.

V. Kõve: Eelmisel aastal oli RES protsessi prioriteet siseturvalisus, mille alla kohtuid ei arvestata. Kuidas see loogika on paika pandud?

M. Lauri: Minu teadmise järgi on see paika pandud juba aastaid tagasi ja kohtuid sinna ei arvestata. Paraku on üldine arusaam, et kohtud võrduvad kohtunikega ja nende palgad on juba KRAPS-iga seotud. Tuleb tõdeda, et kui rääkida Riigikogu liikmetele teistest kohtuametnikest ja -teenistujatest, siis võib see nii mõnegi liikme jaoks üllatav olla, et kohtutes peale kohtunike nii palju personali on. Tean, et kohtute jaoks on suureks murekohaks ka kohtupsühhiaatria, sh ekspertide puudus – see on samasugune murekoht ka mitmetes teistes asutustes. Mure on selles, et väga suur hulk eksperte läheb lühikese aja jooksul pensionile. Järgmisel aastal suurendatakse residentuuris kohtupsühhiaatria erialal õppijate arvu. Residentuuri kestus on 3-4 aastat. Tuleb mõista, et meil ei ole piisavalt kohtupsühhiaatria eksperte, olemasolevate ekspertide töökoormus on aina suurenenud ja töö ei ole lihtne.

V. Kõve: Tõstatada tuleb taaskord küsimus, miks on seadustes nii palju tähtaegu, mis prioriteete seavad. Nt menetlustähtajad pankrotiseaduses ning eestkoste ja kohtupsühhiaatria valdkondades – kui oleks vähem tähtaegu, saaksid kohtunikud oma tööd paremini planeerida. Kas valitsuse eelarve prioriteetid on paigas?

M. Lauri: Ei ole. Kaitsekulutused on fikseeritud valitsuse otsusega.

K. Siigur: Üks täpsustus kohtuasjade prioriseerimise kohta – läbiv viga on kategooriate kaupa prioriseerimine. Võiks mõelda lahendusele, mis määrab üldised valdkonnad, kus teoreetiliselt on kiiremaid menetlusi rohkem ja anda kohtule võimalus otsustada, kas see konkreetne asi on kiire või mitte. Euroopa Kohtus on nt sisejulgeolekuga seotud kohtuasjad need, kus saab eelotsuse taotluses öelda, et asi vaadatakse läbi kiirendatud menetluse korras. Iga asja lahendamisele tähtaja lisamine ei ole mõistlik.

V. Kõve: Statistika näitab, et menetlustähtajad on hakanud vaikselt venima. Suurenenud töökoormusele hakkavad loodetavasti leevendust andma täiendavad kohtunikukohad.

E. Udam: Me oleme kohtudirektorite ja -esimeestega KRAPS-iga kaudselt seotud palkade arvestuslikuks muutmist arutanud ja leidnud, et see ei ole kohtutele kasulik. Kui palju sellist argumenti arvesse võetakse? Kohtumisel Rahandusministeeriumiga selgus, et kohtujuristide ja kohtunikuabide palkade puhul võime hoopis palgalõksu sattuda. Juhtumuslikult kaob ära suur hoob, et võtta midagi ratsionaalset ette töö ümber korraldamiseks. Mis põhjus peaks olema kohtutel, et oma tööd ümber korraldada?

V. Kõve: Riigikohtu nõunike palgad ei ole kohtuniku palkadega seotud. Kõige parem oleks kui kohad ise oleksid arvestuslikud, mille suhtes on tagatud kohtunike palkadega seotud palgafond.

M. Lauri: Küsimus on seaduse täitmises. Kui seaduses on palk mingisuguste näitajatega seotud, praegusel juhul kõrgemate riigiteenijate palgaskaalaga, kas otseselt või kaudselt – siis peab sellest ka lähtuma. Alati on võimalus sellisest palga fikseerimisest loobuda, mis tähendab, et iga aasta tuleb pidada läbirääkimisi, kas palgafond kasvab või kahaneb. Kõrge inflatsiooni tingimustes võib mõningal juhul seotus garanteerida eelarvevahendite olemasolu. Riigikogule on põhimõtteliselt võimalik teha ka ettepanek sellisest seosest loobumiseks. Minu ettepanek on, et kui jääda selle juurde, et kehtiv süsteem jääb alles, siis luua täiendav rahaline „pott“, mis võimaldab paindlikkust. Palgasüsteeme saab kindlasti rakendada erineval viisil, mh on võimalik muuta ka KRAPS-is nimetatud parameetreid, lisades sinna sõnu „kuni“ või „vähemalt“. Kui muuta palgad arvestuslikuks, siis kataks „lisapott“ eri aspekte – täiendavat töökoormust, inimeste asendamisi jne.

V. Saarmets: Kohtujuristide palgad pole kohtunike palkadega seotud selliselt, et peab olema tingimata pool kohtuniku palgast – seadus ütleb, et kohtujuristi palk on vähemalt pool kohtuniku palgast. Kui öeldakse, et võimalik „lisapott“ oleks ainult neile, kelle töötasu pole KRAPS-iga seotud, siis kohtujuristid jääks sealt ikka välja.

M. Lauri: Kui on arvestuslik, siis on kõik summad kaetud. Praegu on eelarve arvestatud 50% pealt.

A. Asi: Juhtivatele kohtujuristidele pean juba praegu rohkem maksma. Mure on selles, et kui on loogika, et töötasu on 50% kohtuniku palgast ja rohkem meile vahendeid ei eraldata, siis ei ole mul võimalik maksta vajadusel täiendavat tasu juhtivale või kedagi asendavale kohtujuristile. Kui inimene töölt ära läheb, võtab konkursi läbiviimine aega kaks kuud. Samal ajal peab keegi oma töö kõrvalt ka lahkunud juristi töö ära tegema. On mure, et palkade arvestuslikuks muutmisega kaob ära paindlikkus.

V. Kõve: Seadusesse seose lisamine oli raske töö. Ei tahaks sellest kergekäeliselt loobuda.

T. Pappel: Minu mure on seoses kohtujuristide arvestusliku palgaga, kes täidavad juhtivaid ülesandeid. Juhul kui see saab kuidagi lahendatud, et neile on võimalik ka arvestusliku palga puhul lisatasu maksta, siis sellega seoses küsimust pole. Astrid Asi rääkis ka sellest, kuidas maksta lisatasu juristile, kui keegi on haige ja tekib vajadus juristi asendamiseks. Teiste ametikohtadega seoses peame leidma viisi, et neid kuidagigi aasta lõpus motiveerida. Kas nn lisapotiga tekib selline võimalus? Lisaks, kui räägime eelarve prioriteetidest, siis üheks neist oli varem ringkonnakohtute tugevdamine – maakohtud on juurde saanud uusi kohtunikukohti ja neid täidetakse aktiivselt. Kuna menetlusstatistika näitab ringkonnakohtutes asjade tõusu, siis kus on ringkonnakohtud eelarve prioriteetide järjekorras?

M. Lauri: Mul on kohtute valdkonna lisataotlused olemas ning annan endast parima, et kompromiss leida. Erinevate valdkondade puhul leiavad tähelepanu eelkõige mõtted, mis protsesse lihtsustavad.

V. Peep: On palju määramatust ja lahtisust. Saame aru, et arvestuslikule KRAPS-iga kaudselt seotud palgafondile üleminek sisaldab endas riske, mida on erineval moel võimalik leevendada. Üheks võimaluseks on paindlikkust tagavad „lisapotid“. Asendustasude puhul on mõte, et need võiksid olla arvestusliku palgafondi sees – makstakse avaliku teenistuse seadusest tulenevat asendustasu. Kohtunikule seda ette nähtud ei ole, aga kohtujuristide puhul saaks rakendada. Praegu on aga silmnähtavalt vara midagi konkreetset lubada.

V. Kõve: Ka Riigikogule esitatava ettekande ettevalmistamisel nägin töökoormuse tõusu nii ringkonnakohtute kui halduskohtute puhul.

M. Lauri: Kindlasti küsitakse, mis asjad need on, mis töökoormuse tõusu põhjustavad. Kui kohtuasjad on seotud COVID olukorraga, siis võidakse öeldakse, et see on ajutine. Vajadused peavad olema põhjendatud faktiliste asjaoludega. Kui koormus on tõusnud püsivalt, siis kindlasti toetab see eelarvesse lisavahendite küsimist.

I. Pilving: Statistikas ei kajastu kindlasti üksnes COVID olukorraga seonduv. Kõige suuremas ulatuses põhjustavad asjade tõusu maksu- ja metsateatistega seotud menetlused. Arusaadavalt ei ole lahendus lõputult kohtuniku kohti juurde teha. Kui täiendavat ressursi ei tule ja menetlus lihtsamaks ei lähe, siis tuleb arvestada kohtumenetluste venimisega.

V. Kõve: Näiteks Harju Maakohtus on menetlusaeg poole suurem kui 2017. aastal – see on ikkagi murettekitav. Olenemata sellest, et ressurss on suurenenud.

M. Lauri: Eelarve lisataotlusi toetavad faktid. Häid ideid menetluste kiirendamiseks on valmis kuulama nii mina kui ka Riigikogu.

V. Kõve: Edasikaebevõimaluse täielik piiramine ei ole lahendus. Murekoht on pigem menetluse algusprotsessidega.

K. Siigur: Tasub ka meeles pidada, et kohtunike töötasude arvestuslikuks muutmisega said kohtud ka midagi vastu, s.t arvestuslikuks viidi ka menetlusega seotud muud kulud nagu ekspertiisiga seotud kulud, posti- ja tõlkekulud. Kohtujuristi palkadega on täna peamine mure selles, et kohtute seaduses on kirjas, et palk on vähemalt poolt kohtuniku palgast – seda arvestatakse aga selliselt, et ongi pool, mitte vähemalt.

M. Lauri: Ilma Justiitsministeeriumita ei ole võimalik kohtute seadust muuta. Ma ei ole nõus ettepanekuga võtta 50% eest ära sõna „vähemalt“.

V. Kõve: Palve ministeeriumidele kaasata protsessi kohtud.

M. Helm: Kohtupsühhiaatria koolitustellimusega on selgelt hiljaks jäädud. Umbes 15 aastat tagasi hakkasid esindajad Tartu ja Tallinna kliinikutest rääkima, et neil on üheaegselt minemas suur hulk inimesi pensionile või välismaale tööle. Psühhiaatria valdkond ei ole nii huvipakkuv eriala, et seda piisavalt palju noori õppima läheksid. Peamine murekoht on seaduses fikseeritud kohtuekspertiisi hind, mis on 255 eurot miinus maksud. Päris kindlasti pärsib selline tasu valdkonnaga sidumist. See toob kaasa ka ekspertiiside kehvade kvaliteedi. Ekspertiisitasud on alates 2012. aastast püsinud muutmatuna ja see on kindlasti põhjus, miks ei ole piisavalt ja kvaliteetseid kohtupsühhiaatria eksperte. Kõige madalam on tasu tsiviilekspertiisil, mis võib samuti väga keeruliseks osutuda, nt postuumne kohtupsühhiaatria ekspertiis. Raha ei ole korrelatsioonis sellega, mida eksperdilt ekspertiisiakti näol oodatakse.

L. Naaber-Kivisoo: Meil oli sel teemal kohtumine Sotsiaalministeeriumiga. Narvas on küsimus väga terav. Kohtumisel andis Sotsiaalministeerium mõista, et riigis on nimekirja järgi psühhiaatreid piisavalt, aga küsimus on, miks me neid rahaliselt ei motiveeri.

V. Kõve: Sama raha eest on võimalik teha ka rohkem vajalikku ekspertiisi ehk siis maksta vajalike ekspertiiside eest rohkem. Ümarlaual lubasid Justiitsministeeriumi esindajad asjaga tegeleda.

M. Lauri: Olen teemaga kursis ja tean, et see on tõsine murekoht.

V. Kõve: Loodame, et palga läbirääkimised ei lõppe selliselt, et mitte midagi ei muutu. Sõnastame KHN-i poolt prioriteetid RES 2023–2026 protsessi lisataotlusteks.

K. Kruusvee: Ka halduskohtuid peaks pildis hoidma. Kui asjade tõus halduskohtutes jätkub ka sel aastal, siis ei pruugi üks täiendav kohtuniku koht tagada, et meil ei hakka menetlusaeg venima. Ma ei ütle veel täna, et halduskohtutesse on lisakohti kindlasti vaja, aga see tuleks meeles pidada.

Lahkub Maris Lauri.

Otsus: Kohtute haldamise nõukoda peab vajalikuks RES 2023–2026 protsessis lisaraha eraldamist kohtusüsteemile ja kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi valdkonnale.

KHN peab oluliseks kohtute töökoormusega toimetulekuks ja mõistliku menetlusaja tagamiseks luua juurde neli ringkonna kohtuniku ametikohta ja eraldada lisaraha vajaliku tugipersonali värbamiseks. Teise prioriteedina toob KHN välja kohtuametnike madala, töö väärtusele mittevastava palgataseme. Kohtute tööjõukulud peavad võimaldama maksta kohtuametnikele turuga võrreldavata palka, mis tähendab eri ametigruppides 15–30% palgatõusu.

Kolmandana on kriitiline lahendada kohtupsühhiaatriliste ekspertiiside kättesaadavuse probleem, selleks on vajalik, et riigis töötaks rohkem kohtupsühhiaatreid ning samuti tuleb tõsta ekspertiisitasud tasemele, mis võimaldavad tagada kohtute ekspertiisimääruste tähtaegse

täitmise. Kohtupsühhaatrilise ekspertiisi tavahind on 255 eurot ja see on püsinud muutmatuna alates 2012. aastast.

3. Kriisiolukorrast tulenevad kohtute seaduse muudatused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel –
Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Peep: Il kohtuarenduseelnõu, mida oleme varasematel kohtute haldamise nõukoja istungitel arutanud, on nüüd menetlusrajal ja peaks varsti Vabariigi Valitsuse poole liikuma. Eelnõus ei ole praegu sees kohtunike töövõimehüvitise sätteid. On võimalus, et sätteid lisatakse eelnõusse kohtute soovil muudatusettepanekute esitamise raames. Sõja- ja erakorralise seisukorra aegsed erisused ei ole samuti eelnõus. Võimalikud täiendavad ettepanekud saatsime eraldi kohtutele arvamuse avaldamiseks. Nende sisu on varasemates kohtute haldamise nõukoja istungitel arutatud. Eelnõus ei ole ka sees menetlusseadustike muudatusi – muudatused on õigusloomeliselt oluliselt suurem tükk, milleks nii kiiresti valmisolekut ei olnud. Iseäranis puudutab see süüteomenetlust. Kohtute seaduse muudatuste osas räägime kohtute töökorraldust mõjutavatest sätetest, mis tugevdavad kohtute juhtimist. Pakume juhtimise tugevdamiseks kahte peamist hooba: kohtu esimees annaks oma kohtu ja Riigikohtu esimees kõigi kohtute suhtes juhiseid, mis on prioriteetne, millele tuleks keskenduda ja mis tuleks jätta ajutiselt kõrvale. Me ei taha fikseerida seaduse tasandil kiirete kohtuasjade kategooriate nimekirja, vaid anda võimaluse paindlikuks juhtimiseks. Täiendavalt on Riigikohtu esimehel võimalik menetluslähetus vormis liigutada kohtute vahel töövooge. Muudatuste eesmärk on, et oleks selge ja vaidlusi mittetakitav juhtimismudel rasketeks aegadeks.

V. Kõve: Mis staatuses eelnõu praegu on?

M. Reintamm: Eelnõu peaks mais valitsusse minema.

I. Pilving: Eelnõuga seotud riske tasuks maandada. Menetlusseadustikke ei ole küll muudetud, aga sinna valdkonda on ettepanekutega mindud. Probleemiks võib olla prioriteetide seadmine ja kohtute harude vaheline asjade segamine. Halduskohtutel võib olla kriisiajal tavapärasest olulisem roll. Peamine on, et kodanikud ei jääks kaitseta. Tasuks mõelda ka meetmete ajalise piiramise peale, mitte jääda lootma, et erakorraline seisukord kehtib kolm kuud.

J. Sarv: Ma ei taha kommenteerida seda, mis eelnõus on, vaid seda, mida eelnõus ei ole. Me alahindame olukorda, mis võib sõja ajal tekkida. Ma ei näe, et see, mis praegu eelnõus kirjas on, meid kuidagi päriselt aitaks. Kriminaalmenetlus vajab olulisi lihtsustusi. On mõistetav, et kiiresti detailset regulatsiooni välja mõelda on keeruline, aga eelnõusse võiks lisada sätte, mis võimaldab kohtul sõjaolukorras lahendada asju lihtsustatud korras. Tuleb ka arvestada, et me ei ole Ukraina, vaid oluliselt väiksem riik, s.t ilmselt ei oleks nii, et ühes riigi otsas on lahing ja teine osa oleks puutumata. Muudatused tuleks siiski teha koos menetlusreeglite lihtsustamisega.

L. Loide: On äärmiselt kurb, et kohtunike töövõimehüvitisega seonduv eelnõust välja jääb. See on järjest enam aktuaalne ja terav küsimus kohtunike puhul, kelle tervislik seisund on küsitav. Oleks naiivne arvata, et kui kohtud teevad ettepaneku, et muudatus eelnõusse lisada, et keegi seda kiirmenetluse käigus ka teeks.

V. Kõve: Meil on tulemas kohtumine põhiseaduskomisjoniga, kellele plaanime samuti töövõimehüvitise taastamist põhjendada. Eldame, et meid toetab ka KHN. Ka mina lootsin, et see jääb eelnõusse sisse.

V. Peep: Töövõimehüvitise sätete hilisema lisamise edukuse kohta olen mõõdukalt optimistlik, kui selleks on Riigikohtu poolne tahe. Menetlusõigus, mis vajab iseäranis sõja- ja erakorralise seisukorra puhul kohendusi ja radikaalset lubavat üldreeglit, siis selline valik sai ka tehtud. Meenutan, et alguses pakkusin ka välja, et sõja- ja erakorralise seisukorra ajal oleks tsiviil- ja haldusasjades üldine üleminek lihtmenetlusele ning midagi analoogset ka süüteomenetluses. Kuna see ei sobinud, siis oleme edasi liikunud ilma lihtmenetluse kohaldamiseta. Saan aru Ivo Pilvingu murest, mis puudutab määramatust, mis sellise raske olukorraga võib kaasneda. Meie mõte on tagada suurte ootamatute olukordade puhul riigi ellujäämine, et oleks kohtunikke, kes saavad sellisel ajal riigi nimel otsuseid teha ja õigust mõista.

I. Pilving: Ei saa nõustuda põhimõttega, et „küll me siis vaatame“. Kui on reegel, et meetmeid võib rakendada kolm kuud sõjaseisukorras, siis saab seadusandja või president neid pikendada. Ei maksa loota, et pikalt vinduvas olukorras tullakse kergelt tavareeglite juurde tagasi. Mõõnan, et see on ülimalt

ebatõenäoline, et meil üle 3-kuuline sõjaseisukord ette tuleb, aga seaduses peab tegelema ka abstraktse olukorraga.

V. Peep: Oleme sõnastanud võimaluse, et kohtu esimees saaks anda töökorraldusliku suunise prioriteetide seadmiseks.

I. Pilving: Seal võiks olla täiendav klausel, et kui on oluline menetlusosalise või avalik huvi, siis on juhise pehme soovitus. Kohtunikud on ülimalt huvitatud, et riik säiliks, aga säilima peab ka võimalus lahendada vajadusel teistlaadi, s.t nimekirjaväline asi.

V. Peep: Kaalume võimalust lisada juhise reegli juurde täiendav klausel, mis ütleb, et kohtunikule jääb põhjendatud diskretsioon kalduda juhisest kõrvale. Me ei ole muutnud Riigikohtu üldkogu või distsiplinaarkogu pädevust. Ma ka ei tõttaks nendega seotud sätteid muutma. Saan aru, et menetlusõigus vajab tähelepanu, mida pakutud eelnõu ei kata. Üritasime kohtukorralduses teha vajalikud muudatused, mis võiksid tagada, et riik oleks raskeks olukorraks valmis.

V. Kõve: Põhiseaduspärasuse diskussioon tuleb kindlasti. Teen ettepaneku päevakorrapunkti juurde lisatud materjalile veel täiendavaid märkusi teha ja võimalusel järgmisel korral kinnitada.

I. Pilving: Minu hinnangul need täna kinnitamiseks valmis ei ole.

I. Parrest: Võib-olla tasuks enne ära oodata kohtute seaduse muutmise.

V. Saarmets: Kas soovitude mõte on anda kohtu esimehele mingit tuge kui peaks kunagi oma juhiseid andma? Materjalis on haldusasjade puhul lähenetud formaalselt; tsiviil- ja kriminaalasjade puhul aga sisuliselt. Ma ei ütleks, et kõik hankeasjad peaksid olema prioriteetsed.

K. Kruusvee: Ka minul ei ole prioriteetide seadmise põhjendus arusaadav. Pigem eelistaksin kriisiolukorras paindlikkust. Kohtunikud on mõtlevad inimesed ka kriisiolukorras. Kirja sai pandud hetkeolukord, täna halduskohtu osas prioriteetide kehtestamist vaja ei ole.

K. Siigur: Selliste kategooria nimekirjade kehtestamise asemel võiksime minna seda teed, et on üldine suunis ja kohtunikul on kolme värvi süsteem, mis annab signaali kiiretest ja ajutiselt ootele jäävatest asjadest.

V. Lapimaa: KHN-i juhise sisu võiks olla, et sõjaolukorras tehakse asju mõistlikult ja usaldame kohtunikke. Rohkem poleks vaja öeldagi.

A. Asi: Nimekiri on üldine kriisijuhis, mis kataks kõikvõimalikud olukorrad. Et oleks olemas üldised põhimõtted, mida selles olukorras rakendada. Teema tuli päevakorda toimepidavusplaani koostamise raames, kuhu plaanime Harju Maakohtu vaatest nimekirja kindlasti lisada. Mulle tundub, et see loetelu peaks olema kohtutes sarnane ja sellel võiks olla ka KHN-i tugi. Ajakriitiline olukord võib olla nii pinev, et teatud kohtuasju võivad lahendada kohtunikud, kes neid tavapäraselt ei lahenda ning kes peavad oma menetlused kõrvale jätma. Kiirete otsuste tegemisel võiks sellisest juhisest kasu olla. Nimekiri looks selguse ka advokaatidele ja prokuröridele. Soovitude koostamise esialgne mõte oli mitte hakata alles kriisi alguses mõtlema sellele, mida me prioriteetseks peame.

E. Ülviste: Mina toetan Astrid Asi, et kriminaal- ja väärteoasjades võiks selline nimekiri olla. Kui tööpoolest kriis tekib, siis on vaja, et kohtunikud tulevad oma kabinetidest välja ning menetlevad asju, mida nad võib-olla tavapäraselt ei menetle. Kirja pandud loetelu on adekvaatne ja seotud ükskõik missuguse kriisiga.

T. Vaher: Kui see on juhise, mida rakendatakse põhimõttelises kriisi olukorras, siis saan loogikast aru. Minu jaoks on probleem selles, et kus ma tean, et nüüd on see olukord. Peaks olema selge, kus kommunikatsioon tuleb. Nimekirja vajaduse osas olen pigem samuti seda meelt, et oleks vaja ühtset lähenemist üle Eesti. Kui on hinnanguline olukord, siis prioriteetide järjekord on kindlasti eri kohtutes erinev. Tsiviilasjade puhul on küsitav nt laevaaresti prioriteetsus. Laevaaresti asemel tahaksin nimekirjas näha pigem õigussuhte esialgset reguleerimist.

V. Kõve: Ka kohtutäituritel ja pankrotihalduritel on küsimused, kas täitemenetlus peaks kriisilukorras jätkuma.

I. Pilving: Nimekirjas peaksid olema ka eriolukorraga seotud vaidlused.

E. Udam: Igal riigiasutusel on kohustus selle aasta lõpus koostada 4-astmeline toimepidavusplaan, kus peab ka enda prioriteetsed ülesanded ära defineerima. Iga asutus määratleb ära juhtkonna võtmeasutused ja juhataja hinnata on, mis laadi kriisiga on tegu ja mis laadi meetmeid tuleb rakendada. Eri kohtutes plaane koostades tekkis mõte, et võiks olla üldine soovitus KHN-ilt.

I. Parrest: Minu jaoks tekitab probleemi, et võime üldise juhise erinevateks kriisideks anda, aga kuidas kriisi ära tunda. Kriis võib olla nt Tallinnas, aga Pärnus võib õigusemõistmine jätkuda tavapärasel moel. See ei välista, et vajalikud on Riigikohtu esimehe täpsemad suunised. Tsviilasjade loetelus on kirjas asjad, mis tuleb lahendada viivitamatult – kohtunikul tuleb nendega niikuinii prioriteetselt tegeleda. Kuivõrd saab siin juhis midagi muuta või täpsustada – ilmselt mitte. Üldise juhise puhul võiks okupeeritud aladel tegutsemise osa lõpust ära jätta. Kui nimekirjast on esimehele toetav meede, siis võib selle kinnitamist kaaluda.

L. Naaber-Kivisoo: Eelmisel KHN-il leppisime kokku, et sellised soovitused on vajalikud.

V. Kõve: Meie ees on mitu valikut: 1) soovitused kinnitada; 2) lükata soovituste kinnitamine edasi septembrisse koos märkustega; 3) lükata soovitused tagasi ja lõpetada tegevus.

V. Peep: Võimalik on teha ka kirjalik hääletus. Aga sõltumata sellest, kas kohtu esimeestele tuleb üldiste juhiste andmise õigus, siis näidisloetelu on kindlasti abiks ja lihtsustab kohtus kohapealset ettevalmistamist ja selgust. Sisu on omaette küsimus. Juhendi soovitus lõpuosa lisaks kohtute seadusesse – sarnane säte on olemas ka Ukrainas.

V. Kõve: Meil on mõtet asjaga tegeleda, kui on valmisolek sellega ka tegelikult edasi minna.

I. Pilving: Tuleks määrata tähtaeg muudatusettepanekute esitamiseks.

Villu Kõve teeb ettepaneku, et KHN-i meililistis jätkub materjali „Soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal“ täiendamine kuni 01.06.2022. Teemat arutatakse uuesti septembri kohtute haldamise nõukoja istungil. KHN-i liikmed on pakutud ettepanekuga nõus.

T. Vaher: Oleks mõistlik vaadata kahes eri astmes: sõja- ja eriolukord oleks üks teema ja teine on väljakuulutamata kriis, nt võimalik 9. mai olukord. Seda on oluline teada ka advokaatidel.

L. Naaber-Kivisoo: Toimepidavusplaanides on kõik vajalik värvide järgi kirjas.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks. Materjalile „Soovitused kohtute töökorralduseks õigusemõistmise toimepidavust mõjutava kriisi (sh sõja- või eriolukorra) ajal“ ettepanekute esitamise tähtaeg on 01.06.2022.

Paus kell 12.43–13.02

Liitub Hans Moks.

4. Ülevaade 2021. aastal kohtu tegevuse või tegevusetusega tekitatud kahju hüvitamise kohtuasjadest ja Euroopa Inimõiguste Kohtusse Eesti Vabariigi vastu esitatud individuaalkaebustest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus

K. Lippus: Kohtute valdkonna riigi vastu esitatud kahju hüvitamise nõudeid vaatab läbi kohtute talitus. Materjalina on esitatud ülevaade meie enda tegevusest. Kui kellelgi on eelmisest aastast mees samalaadne ülevaade, siis olulisemad kohtuasjad korduvad ka seekord. Väga suuri uusi kahju hüvitamise nõudeid meile tulnud ei ole. 2021. aastal oli välja mõistetud kahju suurus 3000 eurot.

V. Kõve: Kui meil on riigivastutuse seaduses kirjas, et kahju tekib ainult kuriteoga, siis kas see on vaikiv kokkulepe, et asja menetleb halduskohus?

I. Pilving: Keegi pole veel halduskolleegiumisse kaevanud, et kohus oleks seadusega vastuollu minnes kahju hüvitanud. Lisaks on riigivastutuse seaduses ette nähtud kahju hüvitamine olukordades, kus on ebamõistlik menetlusaeg ja inimõiguste konventsiooni rikkumine.

V. Kõve: Riigivastutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu juures mõnsin vajadust ebaseaduslikult vabaduse võtmisest tulenevat kahju hüvitamise vajadust. Muus osas eelnõud ei toetanud.

I. Pilving: Vabaduse võtmise puhul olen tõesti ka süüteomenetluse sätteid kohaldanud.

K. Lippus: 2021. aastal välja mõistetud kahjujuhtumi puhul oli samuti tegu alusetult vabaduse võtmisega.

V. Saarmets: Osa on kahju hüvitamised, mis ei ole otseselt seotud õigusemõistmisega vaid nt kantselei tegevusega.

K. Siigur: Riigivastutuse seaduse §-i 15 on praktikas kohaldatud kohtuniku pädevusega tekitatud kahju korral ehk tõlgendatud kitsalt.

V. Saarmets: Kas riigivastutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu on ametlikult lõppenud?

V. Peep: Jah.

V. Kõve: Kuidas arusaamine on, kui halduskohus mõistab Harju Maakohtult kahjuhüvitisena välja 100 000 eurot, siis kust see võetakse?

V. Peep: Läheneme igale olukorrale *ad hoc* – oleneb kuidas ja kui palju asutus tekkinud kahju eest vastutab. Võimalus on maksta hüvitis välja ka, kas täielikult või osaliselt, kohtute eelarve reservist või küsida lisaraha valitsuse reservist.

A. Asi: Võiks olla nõue, et enne kokkuleppe sõlmimist kuulatakse ära ka kohtu arvamus.

K. Lippus: See niimoodi ka täna toimub.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

5. Pabertoimiku liikumine, ülevaade digitoimiku arenduste hetkeseisust – KS § 41 lg 3 p 4 alusel
– Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Kõve: Minuni on jõudnud tagasiside, et toimikuid prinditakse sellepärast, et kõrgema astme kohtud seda nõuavad. Riigikohus leiab, et sellist nõuet meil ei ole.

A. Asi: Esmaspäeval on meil samas küsimuses Riigikohtuga kohtumine.

L. Naaber-Kivisoo: Meil on Tartu Ringkonnakohtuga kokkulepe, et meie enam ei prindi.

V. Lapimaa: Siiani on olnud Harju Maakohtuga kirjalik kokkulepe, mis sätestas tingimused, millal ja kas on vajalik printimine. Riigikohtu sisend on siin kindlasti oluline.

T. Pappel: Oleneb sellest, kas tegu on digitaalselt või paberil menetletava asjaga. Digiasjades meil toimikud ei liigu, kõikides muudes ikkagi pabertoimikud liiguvad. Lähtume sellest, et Riigikohus nõuab meilt pabertoimikuid.

M. Helm: Kui seadus võimaldab toimikut pidada, kas täielikult või osaliselt digitaalselt ka neis asjades, mis ei avane automaatselt digitaalselt, siis kui kolleeg on teinud oma lahendi digitoimikus ja viidanud pabertoimikus digitoimiku leheküljenumbritele, siis numbrid ei kattu. Oleks mõistlikum välja printida digitoimik.

T. Pappel: Ringkonnakohtul on alati võimalus avada digitoimik ja vaadata, mis õige leheküljenumber on. Selleks pole vaja toimikut välja printida. Tartu Ringkonnakohtu puhul on alati Viru Maakohtu kantselei küsinud, kas mingites asjades lubatakse asjade menetlemist digimenetluses, kui vastus on jah, siis ei nõua me ka toimiku välja printimist.

V. Kõve: Saan aru, et põhiküsimus on tsiviilasjades?

V. Lapimaa: Jah.

L. Naaber-Kivisoo: Meil on Viru Maakohtus 4,5 kohtunikku, kes menetlevad asju digitaalselt. Kuni 600-leheküljeliste asjadega on kohtutoimik digitaalne ja kui läheb üle piirmäära, siis teeme pabertoimiku.

A. Asi: Kõrgema astme kohus saab vajaduse korral ka ise toimiku või osa toimikust välja printida. Viitame lahendis digitoimiku leheküljenumbrile – selliselt on kõik ühel andmeväljal.

V. Kõve: Mis seis on hetkel digitoimikule üleminekuga?

V. Peep: Digitoimiku valmisoleku hindamisgrupp töötab. Asi, millela ei olda nõus edasi liikuma, on tagastamine. Registrite ja Infosüsteemide Keskuse hinnangul saab arendus minna *live*'i juunis. Arenduse taga seisab hetkel ka paberivaba kohtumenetluse eelnõu.

K. Lippus: See, milline tagastamine digitoimikus välja nägema hakkab, seda on kasutajad näinud ja see ka juuniks ei muutu. Aega võtab arendus e-toimikuga liidestuse tõttu. Eelnõu puudutab ainult tsiviil- ja halduskohtumenetlust. Meil on hindamisgrupis ka süüteovaldkonna kohtunikud, kellel on veidi erinevad vajadused.

J. Sarv: Digitoimikus on struktuurne probleem navigeerimine menetlusdokumentide vahel. Kui loed kohtuotsust ning tahad liikuda protokoll ja sisukorra vahel, siis on see kordades aeganõudvam kui pabertoimikus. Teiseks, eriti suurte kriminaalasjade puhul on digitoimik väga aeglane. Ei saa mööda vaadata, millised on digitoimiku mõjud tervisele – kui töö läheb paberilt üle monitorile, siis tuleb hinnata, kuidas see mõjutab silmade tervist. Kui loobume pabertoimikust ja kasutusele tuleb digitoimik, siis on igaühele vaja kabinetti printerit. Digitoimiku menetlusdokumentide sisukorras on väga sagedasti sisukorras kirje „muu“. Sellest ei ole mingit abi, sest iga kord on vaja vaadata, mis selle „muu“ all peitub. Sekretäridel võiks sisukorra koostamisel dokumentide nimetusi määrates olla etteantud valikvariantide kõrval ka võimalus märkida ise dokumendi nimetus. Kui 2/3 või kasvõi 1/3 sisukorra kirjetest on „muu“, siis ei ole sisukorrast kasu ja see muudab toimikus liikumise raskeks.

K. Lippus: Digitoimiku puhul on tegu tarkvaraga, mille puhul on normaalne, et tarkvara arendatakse pidevalt edasi. Praegu on olnud prioriteet tagastuse funktsionaalsuse edasi arendamine. Mida rohkem kasutajakogemust tuleb, seda rohkem osatakse tulevikus tellimusi paremini teha ja arendustega jätkata. Hindamisgrupis rääkisime arendusvajadustest, millela digitoimiku kasutamine on takistatud, selliseks vajaduseks on tagastamise funktsionaalsus. Ülejäänud arendused suurendavad kasutusmugavust ja nendega tegeletakse pidevalt edasi. Printimise võimalus jääb kohtutesse alati alles, sõltumata seadusemuudatustest – küsimus on, kas muid alternatiive pole. Palju kasutatakse ka suure ekraaniga e-lugereid, mis ei ole mõeldud üksnes raamatute lugemiseks, vaid ka töötegemiseks. Tuleks kaaluda, kas printimisele on mingit loodust säästvat alternatiivi ja seda katsetada. Aga ka see ei ole asjaolu, mille tõttu tuleks digitoimiku kasutuselevõtt edasi lükata.

J. Sarv: Hindamisgrupis on olnud asjalikke märkusi ja arendajad koos digitoimiku sisulise vastutajaga neile ka reageerivad. Hindamisgrupi liikmed on valdavalt „digientusiastid“. See tähendab, et isegi kui nemad digitoimikule ülemineku heaks kiidavad, ei ole ma kindel, et kohtusüsteem tervikuna on valmis digimenetlusele üle minema. Ka menetlusliigiti on vajadused erinevad. Minu hirm on see, et nii kui otsustame digitoimikule ülemineku, langeb arendajate motivatsioon asjaga edasi tegeleda. Nii juhtus näiteks siis, kui Riigikohus kohtute infosüsteemile üle läks. Peame nõusoleku andmisega ettevaatlikud olema ja arvestama võimalusega, et valmisolek probleemidega tegelemiseks võib tulevikus nõrgeneda. Paljudes asjades ei ole digitoimik tõhusam kui pabertoimik. Ma mõnan, et on menetlusi, kus digitoimik end juba täna õigustab.

V. Kõve: Me ei ole kokku leppinud, kas hindamisgrupi heakskiit peab olema üksmeelne.

I. Parrest: Ma olen ka skeptiline, et kui asi suures mahus *live*'i läheb ja lisandub suurel hulgal parandusettepanekuid, siis kas ja kui kiirelt neid teostada suudetakse. Ka praegu ei liigu asjad loodetud kiirusel.

K. Lippus: Digitoimiku arendamine ei toimu projektipõhiselt, vaid meil on digitoimikuga tegelemas eraldi meeskond. Selleks, et süüteovaldkonnas saaks digitoimikut võimalikult hästi kasutada, tehakse eraldi juba käimasolevat arendust. Kuni tarkvara on kasutusel, arendatakse seda edasi.

V. Peep: Digitoimik annab selge töökorraldusliku eelise – toimikule pääseb ligi nii kantselei, menetlusgrupp kui menetlusosaline. Digitoimiku arendamiseks on meil tõepoolest püsiresurss. KHN andis volituse minna digitoimikule üle, kui hindamisgrupp on sellega päri. Kinnitan, et enne ei liigu me paberivaba kohtumenetluse eelnõuga edasi, kui tagastamise osa töötab. Plaanis on eelnõuga edasi liikuda sügisel.

V. Kõve: Eelduslikult on septembrikuisel KHN-il jälle aktuaalne rääkida digitoimikule üleminekust ja kuulata ära hindamisgrupi arvamusi.

M. Helm: Digitoimikule üleminek korraldab täielikult ümber meie töö. Tervisele mõju analüüs on endiselt tegemata. Lahendama ei peaks ainult tehnilisi probleeme. Soovitan lugeda 2019. aasta kohtute aastaraamatus avaldatud Tartu Ülikooli kognitiiv- ja õiguspsühholoogia professor Talis Bachmanni artiklit, kus on kirjeldatud erinevusi paberil ja digitaalselt esitatud info tajumises. Olen nõus, et väikseid kohtuasju on mõistlik lahendada digitaalselt. Suurte menetluste puhul ei suuda inimese aju seda piisaval määral tajuda.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks ja avaldab soovi, et digitoimiku hindamise grupp annaks KHN-ile tagasiside digitoimiku kohta septembri kohtute haldamise nõukoja istungil.

6. Riigikohtu esimehe Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve

V. Kõve: Panen oma ettekandes varasemast rohkem rõhku statistilisele ülevaatele, mis näitab töökoormuse tõusu haldus- ja ringkonnakohtutes. Viitan kindlasti ka kohtunike ühingu poolt läbi viidud töökoormuse küsitluse tulemustele. Ühtlasi räägin kohtunike töövõimehüvitisest, pensionist ja uute kohtunike leidmisest ning motiveerimisest. Eriline murekoht on süüteovaldkonda kõrgel tasemel inimeste leidmisega. Murekoht on jätkuvalt ka õigusharidus. Tuletan meelde kohtunike koolitusvajaduse, eelarve menetluse ning taaskord kriminaalasjade üldmenetlusega seonduva.

Lahkub Hans Moks.

M. Helm: Välja võiks ka tuua, millised ülesanded viimase kümne aasta jooksul on kohtutele juurde tulnud. Ka see tingib töökoormuse suurenemise.

V. Lapimaa: Kohtunike koormus, digitoimikuga seotud murekohad jmt kahvatub selle kõrval, et meil on tõsised mured uute kohtunike värbamisega. Kui on nõrgad konkursid, siis see on Riigikohtu üldkogu pädevuses otsustada, et konkurss on läbi kukkunud. Saan aru, et kohtutelt tuleb surve koha kiirelt täitmiseks. Sellega tekitame omale aga probleemi järgmiseks 30-aastaks.

V. Kõve: Ka kohtunikeksamile tulijate arv on langenud.

T. Vaher: Samasugused mured on ka advokaadibüroodes ja prokuratuuris.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

7. Muud teemad – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees Villu Kõve, Justiitsministeerium, Viljar Peep

V. Peep: Justiitsministeerium algatas kriminaalõiguse stipendiumiprogrammi, mille eesmärgiks on toetada kriminaalvaldkonna juristide järelkasvu. 3000 eurose stipendiumiga programm viiakse läbi

koostöös Riigiprokuratuuri, Harju Maakohtu ja Eesti Advokatuuriga. Juristieksami regulatsiooni väljatöötamisega seoses käisin koos riigikohtunik Urmas Volensiga kohtumas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna esindajatega. Oleme regulatsiooniga sealmaal, et meil on olemas eelnõu, seletuskirja ja eksamikorra kavandid. Soovin teid informeerida ka teemast, mis puudutab töövaidluskomisjonide reformi. Sotsiaalministeerium on pannud lauale viis varianti, millest alles on jäänud kaks. Üheks on säilitada *status quo*, teiseks ettepanek koondada kõik töövaidlused maakohutusse. Ettepanek annab meile võimaluse mõelda läbi, mismoodi näeksid välja tööõiguse osakonnad maakohutuses, saada lisaressurssi ja võtta ette menetluskorra muutmine.

A. Asi: Mõelda tuleb ka inimese vaatenurgast, s.t kas muudatusega muutub menetlus kuidagi paremaks, ligipääsetavamaks või odavamaks. Kohtusse pöördumine võib isikut rohkem hirmutada kui töövaidluskomisjonisse pöördumine.

V. Kõve: Inimese vaatenurgast ei tohiks midagi halvemaks minna.

V. Peep: Idee läheb põhimõttelise valikuna memorandumi kujul Vabariigi Valitsusele. Kui inimese jaoks läheb menetlus kavandatava muudatusega oluliselt kallimaks ja keerulisemaks, siis ei ole reform mõistlik.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Istungi lõpp kell 14.20

/allkirjastatud digitaalselt/

Villu Kõve
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Kertu Priimägi
Protokollija